ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻ 1629 — ՇԱԲԱԹ — 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՒԱՐԵՆԻՐ

ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 փարա

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 »
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անճամճեռու համար սակարկութիւն կը լինի:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆ

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մելիքեան, Պապր Ալի Ճաստէսի թիւ 20 Տ. Ճիվելէկեան էֆենտիի տպարանը:

Խմբագիր Բ. ՊՈՉԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—o—

Ռուսիայէն լուրեր խորադրով մը երէկ հրատարակած տեղեկութիւններէն ընթերցողը տեսած թէ, Ռուսիոյ կառավարութիւնն այժմէն սկսած է միջոցներ ձեռք առնուլ, որպէս զի յառաջիկայ կաթողիկոսական ընտրութիւնն իր շահուց համաձայն կատարուի: Ռուսիոյ կառավարութեան այս ընթացքը նոր չէ, մայիս 9 ընտրութեան առթիւ եւս փութացած էր նմանատիպ միջոցներ ձեռք առնուլ իր շահուց համաձայն ելք մը տալու համար կաթողիկոսական ընտրութեան, և արդարեւ եթէ ոչ բոլորովին, գէթ մեծ մասամբ յաջողած ըլլալ ո՛չ թէ ընտրութեան, այլ անոր անխուսելի հետեւանաց տեսակէտով: Հիւսիսային կայսրութիւնն, որ իր և օտար Հայ հպատակաց միաքէն անցած հովերը գուշակելու չափ խորագէտ է, թողլ տուաւ որ մինչև ընտրութեան վերջին օրերը խօսինք, ճառենք, գրենք, յիշատակագրեր ու ծրագրեր յօրինենք, պօռանք ու պոռչտանք, բայց երբ վերջին ժամն հնչեց, երբ Համազգային-Ընտրող ժողովոյ անդամք բոլորուեցան իմման տաճարին մէջ, յայնժամ երեւան ելաւ և բացարձակապէս յայտարարեց թէ, չէր կարելի նշանակեց մ՚իսկ չեղել Պալաժեննայէն որոյ առջև հարկադրեցան խոնարհիլ անոնք իսկ, որք 66 ի ընտրական օրինաց ջնջմամբ իրաւախոհութիւն մը գոյացուցած լինել կ՚երազէին: Բայց յաւտախաբութիւնն ղգալի և անակնկալ եղաւ: Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան նոր եղանակին նկատմամբ Ռուսիոյ կառավարութեան տրամադրութիւններն առանց զննելու, սկզբունքն ընտրելու մը գոհելու քաղաքականութիւնն շատ սուղ նստաւ Հայ Ազգին· բայց որո՞ւ վրայ: Ակնոյք որ մայիս 8 և 9 ի ընտրութեան ձախող վախճանին հեղինակներն են, այսօր վոխանակ չիհնելու և դէմի լռելու կ՚ելնեն կ՚աղաղակեն թէ, յաւալի է որ դեռ երկար ժամանակ մը անդրլուսի կը թողուի Մայր-Աթոռն, եւթէ այս վիճակ կը յարմարի Ռուս քաղաքականութեան: Բայց ի՞նչ ընէ Ռուս կառավարութիւնն, երբ մեզ ընդդէմ մեր շահուց և ինպատոր նորա շահուց կը գործեմք: Միթէ Ռուսիոյ կառավարութիւնն է ձգմիածնայ գահոյն տարի մ՚եւս թափուր մնալուն պատճառն. ո՞չ ապաքէն մեր կատարած ձախող ընտրութիւնն է: Ռուսիոյ վեհ. դայսեր հրամանագիրն, որ մայիս 9 ի ընտրութիւնը չեղեալ և անվաւեր հրատարակեց, քանի մ՚օրինական թերութիւններէ զատ ուրիշ գլխաւոր պատճառ մը ցոյց կուտայ ընտրութեան անվաւեր լինելուն: Ինքն թէ, Ընտրող. Համազգային ժողովը՝ վոխանակ երկուց՝ մէկ ընտրելի միայն ներկայած էր վեհ. կայսեր, ըստ որում Ներսէս Սբրքազան՝ Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ և նրեան. ժողովոյ մատուցած բազմազատիկ հրաժարականներէն զատ, նայն իսկ ընտրութեան պահուն Համազգային ժողովոյ հեռագրաւ հրաժարական ղրկած էր ի կաթողիկոսական ընտրելութենէ, և Ընտրող. ժողովը առանց մը տածելու թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը կրնայ ի վերջոյ իւր ձեռք ղօրաւոր վաստ մ՚ընել այդ հրաժարական, առաջին ընտրելի հրաչակած է այն որ անկեղծարար հրաժարած էր այդ պատուէն, թէ և լինեը արժանաւորն յընտրելիս, մանաւանդ որ, ինչպես տեղեկացաւ ընտրական գործողութեան նկարագրութենէն վրայ, Բրոկուորն պահ մ՚ուղած էր այս մասին խոչընդոտ յարուցանել: Բայց լինչ որ Բրոկուորը չկրցաւ ընել, ի վերջոյ Ռուսիոյ կառավարութիւնն ըրաւ. և արդարեւ ընտրութեան չեղեալ հրատարակման ամենէն զօրաւոր վաստն, ինչպես արդէն ցոյց տուած ենք, սա է թէ, Ընտրողական ժողովը՝ հրաժարեալ ընտրելի մը նորէն ընտրելով՝ վոխանակ երկուց մէկ ընտրելի միայն ներկայացուցած համարուած է հակառակ Պալաժեննայի, թէեւ ազգային թերթ մը բողոքվին թիւր մեկնութիւն մը տալ ուզած է այսմ, դիւրահասկնալի պատճառներով:

Ռուսիոյ կառավարութեան հրամանագիրը մինչև սեպտ. 1 դեռ պաշտօնապէս չէր հաղորդուած Սինօդին, բայց կը կարծուի թէ այժմ հաղորդուած է: Տակաւին յայտնի չէ թէ նոր ընտրութեան գործողութիւնք ե՞րբ պիտի սկսին, բայց կը կարծուի թէ յառաջիկայ պարնան պիտի մնայ, ուր անցեալ տարւոյ անախորժ տեսարանաց նման տեսարաններու կրնանք պատրաստ լինել, եթէ վերջին ընտրութեան մեղ տուած դասերը բաւական չեն եղած, մանաւանդ անոնց համար, որք ազգին գործիչ մաս լինելով՝ մեծ պատասխանատուութեան ներքեւ կը դանուին:

* * *

Հաճընի կարծեցեալ բռնի ամանութեան խնդիրը պատրուակ մ՚ընծայած կը թուի մեր պաշտօնակցայ միոյն՝ կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն յուղելու: Սակայն այդ թերթին, որ էջմիածնայ կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ իւր բռնած ձախող ընթացքով ազգային ճշմարիտ չահերն ըմբռնելու անկարողութիւնը ցոյց տուած է արդէն, կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ եւս ձախող ընթացք մը բռնած լինել կը թուի մեզ: Ըստ մեզ, ազգին այս անիշխանական վիճակին մէջ կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն նման ծանրակշիռ խնդիր մը յուզելու ձեռնարկին, որ ժողովրդականութիւն վաստակելու տենչանքէ ծնունդ առած է, վնասակար է ազգին իրական շահուց: Մեր տկար կարծեօք, կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն յայնժամ միայն օգտակարապէս կրնայ լուծուիլ, երբ էջմիածնայ կաթուղիկոսութեան խնդիրը լուծուի, և Ս. Գրիգոր Լուսաւորչայ գահն արժանաւոր և հաշտասէր գահակալ մ՚ունենայ:

Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսի բռնած հակազգային ընթացքն արդարեւ անժխտելի է, և ազգային ու եկեղեցական պատմութիւնն ախուր էջ մը պահած է անոր: Բայց արդարութիւն չէ միայն դայն դատապարտել. պէտք է դատապարտել նաև զանոնք որք ուղղակի կամ անուղղակի պատճառ եղած են իրաց այս տխուր վիճակին: Դիւրին է իրաց վիճակ մը ծանրացնել, բայց դժուարին է և շրջահայեցութիւն պէտք է զայն իւր առաջին դիրքին վերածելու համար: Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն արդի վիճակն ազգային ձախող քաղաքականութեան մը հետեւանքն է, զոր Ազգը կը տուժէ այսօր: Այս խնդիր արդէն Բ. Դրան և Պատրիարքարանի միջեւ բանակցութեան նիւթ եղած է, և գոհացուցիչ կարդադրութեան մը յոյսերն օր քան զօր կը զօրանան, բայց եւթէ գիմակաւոր թերթին ցոյց տուած չափազանց եռանդէն խաթուելով, հապճեպ և ձախող քայլ մ՚առնելու վորձեր լինին, կը վախնամք որ չինելու տեղ քանդենք: Գուցէ չարամիտ և անհեռատես անձինք ոմանք մեր խօսքերն այնպէս մեկնեն երբ թէ մեք կ՚ուզենք կիլիկիոյ կաթողիկոսին թեկն ածել, սակայն այդպիսիք չարաչար կը սխալին, զի մեք Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսի ազգասիրաց ընթացքն առանձին դատապարտողներէն մին ենք, բայց միանգամայն կը վախնանք որ իրաց վիճակն անխոհեմ ընթացքով չծանրացնել:

* * *

Օղին դժնդակութիւնը չաբթուս դժբաղդաբար պատճառ եղաւ Քաղ. ժողովոյ չգումարուելուն, որով կեդր. վարժարանի բացման Ծրագրին վրայ խորհրդակցութիւնն եւս չկրցաւ տեղի ունենալ: Շաբաթ մ՚եւս սպասել հարկ պիտի լինի գիտնալու համար թէ Ուսումնական խորհրդոյ ներկայած վերջին Ծրագիրն ի՛նչ ընդունելութիւն պիտի գանէ հանդանակիչ ճանճնաժողովին, իսկ թէ նոր դժուարութիւնք չծագելով, վերջնական համաձայնութիւն մը գոյանայ, և այսպէս դահացում տրուի կեդրոնական վարժարանն ի մտոյ բացուած տեսնելու ընդհանուր վախճանաց: Սակայն ըստ մեզ կեդրոնական վարժարանի մը բացման չափ և առաւել կարեւոր է որ Թաղային նախնական վարժարանաց վիճակն եւս Ուսումնական խորհրդոյ պատասխանատուն ուշադրութիւնը դրաւէ: Կրթական միօրինակ ծրագրի մը չգոյութեան պատճառաւ, Թաղային վարժարանք քմահաճ ուղղութեան մը կը հետեւին, որով ազգային մանկտին միօրինակ և հաստատ նախակրթութիւն մ՚ստանալու բանին կը զրկուի: Տարուէ տարի հազարաւոր ասկիներ կը վատնուին, բայց ձեռք բերուած արդիւնքը բաղդատաբար նուազ է. ասոր պատճառն ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ կրթութեան գործին մէջ տիրող անիշխանական վիճակը: Մեք կը վախինք որ Ուսումն. խորհուրդն՝ իւր ուշադրութիւնը վոխանակ ամբողջապէս կեդրոնական վարժարանի խնդրոյն նուիրելու, որոյ իրագործման մասին իւր ցոյց տուած չանքերը վկայութեան պէտք չունին, քիչ մ՚ալ թաղային վարժարանաց բարեկարգութեան նուիրէ, գլխաւորապէս փութացնելով այն կրթական Ծրագիրն, որոյ պէտքն անհրաժեշտ դարձած է:

* * *

Երուսաղիմայ պարտուց վճարման խնդիրն, հակառակ ամեն բաղձանաց, դեռ անլոյծ կը մնայ, և եւրեսյեներէն դատելով դժբաղդաբար սա եղրակացութեան կուգանք թէ՝ դեռ երկար ժամանակ մ՚եւս այնպէս մնալու դատապարտուած է, թէև անդին պարտքն՝ իւր տոկոսիք՝ տակաւ առ տակաւ սառուցանալու վրայ է, այնպէս որ բառնալու համար մեծագոյն չանքեր հարկ պիտի լինին քան զորս եղան մինչեւ ցարդ: Ցայտնի է թէ զինուորական տրոց վրայ 1-2-3 ղրուշի առժամեայ յաւելմամբ նպաստից հաւաքման նոր եղանակին վրայ, զոր վաթչութիւնն ինք իսկ գտած և որուն համար կայսերական կառավարութեան հաւանութիւնը ձեռք բերած էր ոչ առանց դժուարութեան, քաղ. ժողովն և եւրեսյ. ժողովէն կարդեալ քննիչ ճանճնաժողովը չկրցին համաձայնութեան մը գալ, սա միակ պատճառաւ թէ՝ քննիչ ճանճնաժողովն անարդար կը դանէր 30-35,000 ոսկւոյ ամբողջ պարտքը գաւառացնոց վզին վրայ բեռցնել, և հետեւապէս բաշխման արդար եղանակ մը առաջարկած էր, որոյ ընդդէմ եւլած էին քաղ. ժողովոյ անդամոց մեծ մասն. Սակայն ի վերջոյ եւլմաստական գործոց նախարարութեան մէկ բերանացի զեկուցման վրայ, կը թուի թէ վարչութիւնն ինք ևս հասկցած է գայս, և կ՚ըսուի թէ

կը խորհի բաչխումը բովանդակ Հայոց վրայ ընել, այն է՝ Պոլսեբնակ գաւառաբնակ և օտարաբնակ ազգայնոց վրայ միանգամայն։ Այս պարագային մէջ գաւառացիք կըրնան գոհ լինել և համեցուիլ թէ, ազգային նուիրական հաստատութեան մը բեռը լոկ իրենց վրայ չպիտի բարձուի, և թէ վարչութեան սոյն առաջարկն՝ եթէ երբեք Ազգ. Երեսփոխանութենէն ընդունուելով՝ ի գործ դնել որոշուի, անշուշտ նախապէս ապահովութիւններ ձեռք պիտի բերուին, որպէս զի հաւաքման կերպն ու պայմանաժամն ի վերջոյ անախորժ և ձնաասթեր հետեւանք չունենան։ Փափաքելի է որ վարչութիւնը վերոթացեալ այս խնդրոյն քննութիւնն և լուծիրն՝ իւր հասուն վիճակին մէջ՝ ներկայէ երեսփ. ժողովոյ, որ անշուշտ պարագային պահանջած չըրջահակութեամբ պիտի տայ իւր վերջնական վճիռը։

* * *

Հաճընի կարծեցեալ բռնի ամուսնութեան խնդրոյն լուծումը, զոր շաբթուս ծանուցինք, չարաչուք և անպատուաբեր է այն թերթին համար, որ իւր կեղծ ու պատիր հրատարակութեամբ հրապարակը գայթակղութեամբ լըցուցած և օտար մամոյ դիւրան եղող տեղական թերթի մ'ալ տգիտաբար նիւթ մատակարարած էր Հայ ազգին ու եկեղեցւոյն դէմ զրաբանելու համար։ Կառավարական շրջանակի մէջ կատարուած քննութիւնը ցոյց տուաւ թէ, ամէն մ'ի վեր ազգային մամուլն զբաղեցնող ամուսնական այս պարզ դէպքի վրայ Արեւելք լրագրոյ հրատարակած օգոստ. 6 թուակիր նամակին նողկալի զարուեստութիւնն հեռի էր ճշմարտութենէ, և թէ ազգային մամոյ ողջամիտ մասն լրաւունք ունէր հասարակութիւնն զգուշացնելու ընդդէմ ստապատիրու կեղծ հրատարակութեանց, որք միամտաբար երեւցան լայնածաւալ թերթի մը սիւնակներուն մէջ։ Սակայն ըստ մեզ խնդիրն այսքանով չվերջանար, և զոհ ենք լսելով որ Դատական և կրօնական գործոց վ.սեմ. նախարարն ազգու միջոցներ ձեռք առնէր է յերեւան հանելու համար այն չարամիտ նպատակն, որով Հաճընի ամուսնութեան խնդիրը խեղաթիւրել ուզուած էր չահամոզ անձանց ոմանց կողմէ։

* * *

Ջէյթունի մէջ պատահած մեծ հրդեհին վրայ, զոր անցեալ շաբթու Հալէպէն ուղղեալ մասնաւոր հեռագրէ մ'առնելով ծանուցանելու զժբաղդութիւնն ունեցած էինք, դեռ պաշտօնական որ և է տեղեկութիւն մը չկայ, այնպէս որ մարդ կը փորձուի կասկածիլ թէ արդեօք չափազանցուա՞ծ էր հեռագրին տուած այն լուրը թէ 4-500 տուն և ամբողջ չուկայն՝ իւր ծանրագին վաճառներով՝ հրոյ ճարակ եղած էին։ Զգիտենք թէ Ազգ. Պատրիարքարանն որ և է միջոց ձեռք առա՞ծ է, չենք ըսեր թէ նիւթապէս օգնելու, զի այդպիսի հոգածութիւն մը հեռի է մեր Ազգ. Պատրիարքարանէն, այլ դէթ պատահած ազգային զժբաղդութեան մեծութիւնն հասկնալու համար։ Այս զժբաղդութիւն իրաւամբ կրնայ ազգային կոչուիլ, զի գրեթէ բովանդակ Ջէյթունի քնակիչք Հայ են, մանաւանդ ազգատ Հայերը, թէ և սրտով հարուստ։ Գրեթէ մէկ տարւոյ ժամանակամիջոցի մէջ երեք մեծ հրդեհներ պատահեցան Կիլիկեան երեք քաղաց մէջ ի հաճըն, ի Մարաշ և ահա վերջապէս ի Ջէյթուն։ Վերջին հրդեհն աւելն չարաչուքն եղած պէտք է լինի, եթէ ստոյգ է հեռագրին տուած լուրը, զի յայնժամ ըսել թէ, ամբողջ Ջէյթունի կէսն այրած է, և առնուազն 1-2 հազար ժողովուրդ անպատսպար մնացած են ձմրան այս մօտալուտ եղանակին մէջ։ Կը յուսանք թէ, վեհ. Սուլթանին հայրական հոգածութիւնն, ինչպէս առաջին երկու քաղաքաց հրկիզելոյ, նոյնպէս և դժբաղդ Ջէյթունցւոյ վրայ եւս պիտի տարածուի և ազգային մեծատունք ևս անտարբեր չպիտի լինին այս դժբաղդութեան մեծութեան առջև։

ԽԱՌՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—o—

Գերմանական դեսպան Պ. Ռատովիձ շաբթուս երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի հետ։

— Առողջապահական խորհուրդը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ, ձիտտէի քարանթինայի վարչութենէն եկած սեպտ. 20 թուակիր հեռագրի մը նայելով, բովանդակ Հիճազինահանգին մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

— Էվգաֆի նախարարութեան և Գամմնտոյ կոմսին միջև ծագած դատն, որ երկու տարիէ ի վեր տէրութեան դատարանաց առջեւ կը դեգերէր, վերջին օրերս իւր վերջնական լուծումն ստացաւ Պետական խորհրդոյ դատական տեսչին կողմէ։ Էվգաֆի նախարարութիւնն իբրեւ հատուցում կ'ուզէր գրաւել Գամմնտոյ դերդաստանին վերաբերող անշարժ կալուածոց մեծ մասն, առարկելով թէ Աբրահամ Գամմնտոյ կոմսին հայրը մեռած էր իւր հօրմէն առաջ, և թէ այս իրողութիւն կը խափանէր ուղղակի ժառանգութիւնն՝ ըստ Էվգաֆի օրինաց։ Պետական խորհրդոյ դատական տեսչին՝ այս խնդիրն հատուն կերպիւ քննելէ յետոյ՝ Էվգաֆի նախարարութեան պահանջումը մերժող վճիռ արձակեց։

— Յունաց Պատրիարքական ընտրող. ընդհ. ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին մէջ, և ստորին կարգի եկեղեցականաց ձերբակալման և դատաստանի ենթարկման վերաբերեալ դատավարական օրինաց ծրագրին ի պատասխանի՝ Դատական և կրօնական գործոց նախարարութեան կողմէ ղրկուած թէզքերէն ընթերցուելով, առանձնաշնորհմանց խնդիրը լուծեալ համարեց, և հետեւապէս իսկոյն ընտրական գործողութեանց ձեռնարկելով, թուքթիոյ բոլոր գաւառաց մէտրապոլիտներուն կողմէ ղրկուած փակեալ քուէները բացաւ, և ընտրելոց մէկ ցանկը պատրաստելով, որոշեց Բ. Դրան ներկայել։

Կայսերական կառավարութիւնն՝ Պատրիարքական ընտրութեան անյարմար դատած անձանց անուանքն այս ցանկէն ջնջելու իւր կանոնական իրաւունքն ի գործ դնելէ յետոյ, ցանկն ընտրողական ժողովոյ պիտի վերադարձնէ, որ անոր մէջէն երեք ընտրելի պիտի նշանակէ և ապա կ. Պոլիս գտնուող մետրապոլիտներն ալ անոնցմէ մին Պատրիարք պիտի հռչակեն։ Երէկի ընտրութեան մէջ քուէ ստացող եպիսկոպոսաց անուանքն են։—Նախորդ Պատրիարք Ծովակիմ Սրբազան, Պատրիարքական տեղապահ Տ. Ադաթանգեղոս, Թարապիոյ և Տերգոսի մետրապոլիտ Տ. Ծովակիմ, Էրեգլեի մետրապոլիտ Տ. Նիկոդիմոս, Նիկոմիդիոյ մետրապոլիտ Տ. Փիլոթէոս, Կեմլէյիկի մետրապոլիտ Տ. Դիոնէսիոս, Ամասիոյ մետրապոլիտ Տ. Սոփրոնիոս, Անդրիանուպոլսոյ մետրապոլիտ Տ. Նէոփիլոս, Պրուսայի մետրապոլիտ Տ. Նիկոդիմոս, Եանեայի մետրապոլիտ Տ. Սոփրոնիոս, Սիլիվրիի մետրապոլիտ Տ. Գերմանոս։

—Անդրիանուպոլսոյ պաշտօնական լրագիրը կը պատմէ թէ, Փէշանի երեւելիներէն միոյն որդին, որ աւազակաց կողմէ ագարակի մը մէջ բռնուելով լեռը տարուած, և որոյ ազատման համար 1,500 ոսկի վճրկանք պահանջուած էր, յաջողեր է աւազակաց հսկողութիւնն ի դերեւ հանել և ողջ առողջ Պուլղար-քէօյ վերադառնալ։ Նոյն լրագրին խօսքին նայելով, աւազակախումբը պաշարուեր է Օսմ. զօրքերէն։

—Թիւն-Ջինէն սեպտ. 29 թուով կը հեռագրեն թէ Ջինաց կայսրուհին՝ Ֆրանսայի հետ հաշտութիւն կնքելու տրամադիր կ'երեւի։

—Թայմզ կ'ըսէ թէ, ֆրանսացւոց Յորմոզի նեղուցին մէջ բանող անգլիական շոգենաւ մը բռնելով, խուզարկութիւն ըրեր են անոր մէջ։

—Վիէննայի քաղաքական ակնարկոյ մէջ ուշադրութիւն գրաւած են եգիպտոսի նախորդ խով Իսմայիլ փաշայի տրուած պատիւները։ Ն. վսեմութիւնը Վիէննա գտնուող դրեթէ բոլոր արքունի-ազնուական ցեղութիւնն ընդունելէ յետոյ, Հելլենաց թագաւորը չքեղ ճաշ մը տուեր է ի պատիւ անոր, և արտաքին գործոց նախարար Քալնոքի կոմսն ալ յոյժ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցեր է անոր հետ։

—Բեռլրսպուրկէն ուղղեալ հեռագրի մը նայելով, յառաջիկայ շաբթու Սեվաստափոլի ռուսական նաւարանին մէջ երկու նոր զրահաւորեալ չինութիւնը պիտի սկսի, որք Սինոբ և Ջէշմէ անուններըը պիտի կրեն և Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմին սկիզբը պիտի կազմեն։

—Ջինաւորական Ջրանկրաց խըմբին հրամանատար Ջէչէնի փաշայի ծրագրին համաձայն, գաւառաց մէջ զինաւորական Ջրանկրաց խումբերու կազմութիւնն արտօնող կայսերական հրամանագիրը պիտի հրատարակուի ի մօտոյ։

—Ռուսիոյ կայսրն արտօնութիւն տուեր է Սլաւական Ընկերութեան և Ռուսական Սինոդին, որպէս զի Ռուսիոյ բոլոր Օրթոտոքս եկեղեցեաց մէջ հանգանակութիւններ ընեն կաթոլիկ, բողոքական և իսլամ Սլաւաց կրօնափոխութեան դարձին համար։ Բեռլրսպուրկի Սլաւական մասնախումբը միայն ստանձնած է հաւաքելի գումարաց մատակարարութիւնը։ Զարն իւր անձնական դանձէն Գարատաղի սլաւական մասնախմբին 4000, Բրակայի մասնախմբին 6000, Վառնայի մասնախմբին 2,700 և Վիէննայի մասնախմբին 10,000 բուպլի չնորհեր է այս գործին համար։

—Յունաց առաջնակարգ Նէոլոգոս լրագիրը, Պատրիարքական նոր ընտրութեան առթիւ, սկսած է կարգ մը թշնամական յօդուածներ հրատարակել յունաց նախորդ Պատրիարք Ծովակիմ Սրբազանի դէմ՝ անոր վերընտրութիւնն արգիլելու նպատակաւ։ Նէոլոգոս դիմաւորաբար կ'ամբաստանէ Ն. Սրբազնութիւնը թէ Բ. Դրան և Պատրիարքարանի միջեւ ծագած դժուարութեան դիմաւոր պատճառն եղած էր։

—Պէրլինէն սեպտ. 28 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Պիսմարք իշխանին որդին Հերպերդ Պիսմարք կոմսն արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական պիտի անուանի։

—Բաւական փայլուն նոր գիւտաւոր մը գտնուած է Հայտելպերկի մէջ Պ. Ուոլֆ աստղագետին կողմէ։ Փարիզի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ, հռչակաւոր աստղագետ Պ. Ֆլամարիոն զններ է զայն ժիւվիսիի դիտարանէն։ Գիտաւորը Պեգասոս համաստեղութեան մօտ կը գտնուի և դէպի հարաւային արեւելեան կողմն կ'ընթանայ։

—Պանտրայի Բէօնէլի գիւղին յոյն քահանայ ինքզինք ծառէ մը կախելով սպաններ է։

—Կը հերքուի այն զրոյցը թէ, Գերմանիա մտադիր է նաւախումբ մը ղրկել եգիպտական Ջուրերը։ Սակայն միւս կողմէ կը հաստատուի թէ Գերմանիա Արեւմտեան Ափրիկէի Ջուրերը նաւատորմ մը պիտի ղրկէ։

—Թարիգ կ'իմանայ թէ ծխախոտի Բէժիի ընկերութիւնն որոշեր է Մշոյ գաւառին, Սղերդի և Բաղէշի մէջ ծխախոտ սերմանել տալ։

—Սթանտարտ լրագրոյ Վիէննայի թղթակիցը կ'ըսէ թէ, իմացած է որ Բ. Դուռը Ֆրանսայի և Աւստրիոյ հետ չպիտի միանայ բողոքելու համար եգիպտոսի պարտուց կարգադրման օրինայ բռնաբարման դէմ։

ԱՋԳԱՑԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—o—

Երբեմն Տրապիզոնի առաջնորդ Հանգուցեալ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Նազարեան իւր գոյից փոխարէն պարտքեր ալ թողած լինելով, պահանջատէրք սկսած են այժմ նեղել Տրապիզոնի վարչութիւնը։ Հանգուցեալ եպիսկոպոսն երուսաղեմայ վանուց միաբան լինելով, գոյքերը բնականաբար երուսաղէմայ Ս. Աթոռին կը պատկանին։ Տրապիզոնի գաւառական վարչութիւնն առ Պատրիարքարան ուղղեալ դրութեամբ մը խնդրած է որ վարչութիւնը պարտուց կարգադրման համար տնօրինութիւն մ'ընէ, ապա թէ ոչ ինք պիտի պարտաւորի հանգուցելոյն գոյքերը պարտուց փոխարէն պահանջատարց տալ իրաւախոհութեամբ։

—

Ուսումնական խորհուրդն ու հանգանակիչ ընտիրժողովն յառաջիկայ չորեքշաբթի օրը ֆազ։ ժողովոյ հետ համախորհուրդ նիստ ընելու հրաւիրուած են ի Գալաթիա կեդրոնական վարժարանի բացման խնդրոյն վրայ խորհրդակցելու համար։

—

Տրապիզոնէն մեր ստացած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, տեղւոյն գաւառական ընդհ. ժողովին առաջնորդական ընտրելեաց ցանկին մէջէն միայն չորս ընտրելեաց վրայ քուէ տալու համամիտ եղեր, որք են՝ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, Գեր. Գաբրիէլ վարդապետ Սրուանձտեանց, Արժ. Յ Մովսէս վարդապետ Կէօմրիւկճեան և Արժ. Իգնատիոս վարդապետ Շիշէճեան։ Ըստ մեզ Գաւառական ժողովին տեղւոյն աղգային չահուց համաձայն տնօրինութիւն մ'ըրած կը լինի, եթէ առաջին երկուքին վրայ միայն համաձայնի, որոնք իրենց

Կարդում ենք ամերիկյան «Ամերիկա» թերթում.

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Ֆիլադելֆիա քաղաքում ապրում է մի հայ, որի անունը Ռուբեն Ջրբաշյան է։ Նա ծնվել է Պարսկաստանում, Ուրմիա քաղաքում, 1859 թվականին։ Ռուբենը մանուկ հասակում ուսում է ստացել Ուրմիայի ամերիկյան միսիոներական դպրոցում։ Այդ դպրոցում նա սովորել է անգլերեն լեզու, աստվածաբանություն և բժշկություն։ Ռուբենը 1884 թվականին ավարտել է Ուրմիայի միսիոներական դպրոցը և ստացել բժշկի դիպլոմ։ Նա ամուսնացել է Ուրմիայում։ Նրա կինը ևս ավարտել է նույն դպրոցը։ Ռուբենն ու նրա կինը ապրել են Ուրմիայում մինչև 1915 թվականը։ Այդ տարի նրանք ստիպված են եղել փախչել Ամերիկա։ Ռուբենը Ամերիկա է գնացել ոչ թե իր համար, այլ իր ժողովրդի համար։ Նա գնացել է Ամերիկա, որպեսզի հավաքի ամերիկահայերի մոտ գումար և ուղարկի Պարսկաստանում գտնվող հայ գաղթականներին։ Ռուբենը Ամերիկայում հանդիպել է մի քանի հարուստ հայերի և նրանց հետ կազմակերպել է «Հայ գաղթականների օգնության կոմիտե»։ Կոմիտեն ստացել է մեծ գումարներ և ուղարկել Պարսկաստան։ Ռուբենը Ամերիկայում ապրել է 4 տարի։ Նա վերադարձել է Պարսկաստան 1919 թվականին։

Ռուբենը հետ է բերել իր հետ Ամերիկայում ծնված իր կրտսեր որդուն՝ Ռոբերտին։ Ռոբերտը ծնվել է 1915 թվականին։ Նա ներկայումս 13 տարեկան է։ Ռուբենը ուզում է, որ Ռոբերտը սովորի հայերեն, որպեսզի հետագայում կարողանա կարդալ հայ գրքերը։ Ռուբենը Ռոբերտին ուղարկել է Ամերիկա, որպեսզի նա ավարտի այնտեղ միջնակարգ դպրոցը։ Ռոբերտը Ամերիկայում ավարտել է միջնակարգ դպրոցը և ստացել վկայական։ Ռուբենը ուզում է, որ Ռոբերտը ավարտի նաև բարձրագույն դպրոցը։ Ռոբերտը ուզում է դառնալ ինժեներ։ Ռուբենը ուզում է, որ Ռոբերտը ամուսնանա հայ աղջկա հետ։ Ռուբենը ուզում է, որ Ռոբերտը ապրի Պարսկաստանում։

Ռուբենը ուզում է, որ Ռոբերտը ամուսնանա հայ աղջկա հետ, որովհետև նա ուզում է, որ հայերը չձուլվեն։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը պահպանեն իրենց ազգությունը։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը ունենան իրենց դպրոցները, իրենց եկեղեցիները, իրենց գրականությունը, իրենց թատրոնները։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը ունենան իրենց ազգային կյանքը։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը ունենան իրենց ազգային ինքնությունը։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը ունենան իրենց ազգային գոյությունը։ Ռուբենը ուզում է, որ հայերը ունենան իրենց ազգային ապագան։

Ռուբենը ասում է, որ հայերը պետք է ունենան իրենց ազգային կյանքը, որովհետև հայերը ունեն իրենց ազգային պատմությունը, իրենց ազգային մշակույթը, իրենց ազգային գրականությունը, իրենց ազգային արվեստը, իրենց ազգային երաժշտությունը, իրենց ազգային պարերը, իրենց ազգային տոները, իրենց ազգային սովորությունները, իրենց ազգային հագուստը, իրենց ազգային խոհանոցը։ Ռուբենը ասում է, որ հայերը պետք է պահպանեն իրենց ազգային ինքնությունը, որովհետև հայերը ունեն իրենց ազգային պատմությունը, իրենց ազգային մշակույթը, իրենց ազգային գրականությունը, իրենց ազգային արվեստը, իրենց ազգային երաժշտությունը, իրենց ազգային պարերը, իրենց ազգային տոները, իրենց ազգային սովորությունները, իրենց ազգային հագուստը, իրենց ազգային խոհանոցը։

Ռուբենը ասում է, որ հայերը պետք է ունենան իրենց ազգային կյանքը, որովհետև հայերը ունեն իրենց ազգային պատմությունը, իրենց ազգային մշակույթը, իրենց ազգային գրականությունը, իրենց ազգային արվեստը, իրենց ազգային երաժշտությունը, իրենց ազգային պարերը, իրենց ազգային տոները, իրենց ազգային սովորությունները, իրենց ազգային հագուստը, իրենց ազգային խոհանոցը։

ՆՈՐ ԳՈՒՆԵՑՈՂ ԳՈՎԻՍԱՀԱՐԸ

Ա. ՎԱՆԵՑ

—o—

Գեղեցիկ ամառվա մի գեղեցիկ առավոտ էր։ Արեգակը դեռ նոր էր ծագել, և նրա ոսկեգույն ճառագայթները սկսել էին խաղալ ծաղիկների թերթերի վրա։ Ամեն ինչ կենդանի էր և ուրախ։ Թռչունները երգում էին, ծաղիկները բուրում էին, և օդը լի էր թարմությամբ։

Այդ առավոտ վաղ արթնացել էր նաև գյուղի գովիսահարը։ Նա վերցրել էր իր գործիքները և գնում էր դաշտ։ Նրա ուսին կախված էր մի մեծ պարկ, որի մեջ նա պետք է դնի հավաքած բույսերը։ Գովիսահարը ծեր մարդ էր, բայց նրա քայլերը դեռ ուժեղ էին, և նա ոտքի վրա էր հաստատուն կանգնած։ Նրա դեմքը խորշոմներով էր ծածկված, բայց աչքերը պայծառ էին և խելացի։

Գովիսահարը գնում էր դաշտի միջով և նայում էր շուրջը։ Նա գիտեր, թե որտեղ ինչ բույս է աճում, և գիտեր, թե որ բույսը որ ժամանակ պետք է հավաքել։ Նա գիտեր նաև, թե որ բույսը ինչ հիվանդության դեմ է օգնում։ Նա գիտեր այդ ամենը, որովհետև նա ամբողջ կյանքում զբաղվել էր գովիսահարությամբ։

Գովիսահարը հասավ մի փոքրիկ բլրակի։ Այդ բլրակի վրա շատ էին ծաղիկները։ Նա կանգ առավ և սկսեց հավաքել։ Նա հավաքում էր ծաղիկները, դնում էր պարկի մեջ և նայում էր շուրջը։ Նա տեսավ, որ բլրակի մյուս կողմում մի մարդ է նստած։ Նա մոտեցավ և տեսավ, որ նստածը մի երիտասարդ է։ Երիտասարդը նստած էր գետնին և գրում էր մի տետրակի մեջ։ Գովիսահարը մոտեցավ նրան և հարցրեց.

— Ի՞նչ ես գրում, որդի։

Երիտասարդը նայեց գովիսահարի երեսին և պատասխանեց.

— Ես գրում եմ այն, ինչ որ դու ես անում։ Ես գրում եմ բույսերի մասին։ Ես գրում եմ, թե որ բույսը որտեղ է աճում, և թե որ բույսը ինչ հիվանդության դեմ է օգնում։ Ես գրում եմ այն, ինչ որ դու գիտես։

Գովիսահարը զարմացավ և հարցրեց.

— Ինչպե՞ս գիտես դու այդ ամենը։

Երիտասարդը պատասխանեց.

— Ես սովորել եմ գրքերից։ Ես կարդացել եմ շատ գրքեր, և այդ գրքերում գրված է այն, ինչ որ դու գիտես։

Գովիսահարը ասաց.

— Ես գրքեր չեմ կարդացել, որդի։ Ես ոչ մի բան չգիտեմ գրքերում գրված։ Ես գիտեմ միայն այն, ինչ որ ինձ սովորեցրել է իմ հայրը։ Իմ հայրը ևս գիտեր միայն այն, ինչ որ սովորեցրել էր իր հայրը։ Մեր ընտանիքում բոլորը գիտեն միայն այն, ինչ որ սովորեցրել են իրենց հայրերը։ Մենք գրքեր չենք կարդացել, որդի։

Երիտասարդը ժպտաց և ասաց.

— Ես գրքերից եմ սովորել։ Ես կարդացել եմ շատ գրքեր, և

Ինչո՞ւ ես այդպես ասում, Գրիգոր ջան, ասաց Մարիամը, ինչո՞ւ ես ուզում ինձ տխրեցնել։ Ես քեզ ասացի, որ ես ուրիշ ոչ մի ցանկություն չունեմ, բացի քեզ հետ ապրելուց։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։

Ես էլ քեզ սիրում եմ, Մարիամ, ասաց Գրիգորը, ես էլ քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։

— Ես էլ քեզ սիրում եմ, Մարիամ, ասաց Գրիգորը, ես էլ քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։

— Ես էլ քեզ սիրում եմ, Մարիամ, ասաց Գրիգորը, ես էլ քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։

— Մրցման պատմություն, ասաց Գրիգորը, ձեր հոդվածը պետք է ունենա առնվազն 20 էջ։

— Ես, պատասխանեց Գրիգորը, ձեռքս տվի և ասացի, որ ես էլ եմ ուզում մասնակցել մրցմանը։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ սիրես, ինչպես ես քեզ սիրում եմ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀՍՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀՍՀ